

דף לה.

עין משפט א.

ח"מ סימן שעח פ"ה ח

ח. היה אחד רץ ואחד הולך בר"ה והוזק המהלך ברץ חייב הרץ, מפני שרץ שלא ברשות, בד"א בחול אבל בערב שבת בין השמשות פטור מפני שגם הוא רץ ברשות.^ז

הגה: ודוקא בסתם שאנו תולים שרץ לצורך שבת^ח, אבל אם ידוע שאינו רץ אלא לצורך שאר חפציו שלא שייכים לצורך שבת חייב כמו בחול.

עין משפט ב.

ח"מ סימן תכג פ"ה ד

ה. הנוגף האשה ויצאו ילדיה ומתה אע"פ שהיה שוגג הרי זה פטור מתשלומין^ט ואינו משלם כלום שנאמר "ולא יהיה אסון ענוש יענש" ולא חילק הכתוב בין שוגג למזיד בדבר שיש בו מיתת ב"ד לפוטרו מתשלומין.

ו. בד"א שנתכוון לאשה אבל אם נתכוון לחבירו ונגף האשה אע"פ שמתה הואיל והמיתה שלא בכוונה הרי זה כדבר שאין בו מיתת ב"ד ומשלם דמי הולדות.

ז. כדי שלא יכנס שבת והוא אינו פנוי. כגון מהמוקצה שבידו וכו', כך לשון הרמב"ם בפ"ו דחובל הלכה ט', וכתב הסמ"ע בס"ק י"א דמהרמב"ם משמע אפי' רץ בעסקים אחרים לגומרם קודם שבת הוי ברשות אבל ממ"ש הרמ"א אח"כ מוכח דס"ל דוקא שרץ בעסקי צורכי שבת ממש הוי ברשות במשנה י' פ"ג דבב"ק, ועיין בתוס' יו"ט. ועיין בפעמוני זהב שכתב דאין ללמוד מכאן שכל שרץ לדבר מצוה הוי ברשות, אלא משונה הוא.

ח. כ"כ הר"ן בפ' המניח שם.

ט. מכתובות ל"ה ע"א, וכדתנא דבי חזקיה בזה שאין חילוק בין שוגג למזיד וסובר הרמב"ם בפ"ה מחובל הלכה ה' כרב אדא בר אהבה דאסיק בב"ק מ"ב ע"א דאנשים שנתכוונו זה לזה אע"ג דיש אסון לאשה יענשו וכרבי דאמר כך בסנהדרין ע"ט ע"א ודלא כתנא דבי חזקיה.

י. דק"ל בדרבה מיניה לא שייך כשלא נתכוון לאשה עצמה דס"ל דאין צד מיתה בכה"ג אבל כשנתכוון לאשה אע"פ שהיה שוגג במיתתה למדנו כן שאם במזיד היה חייב מיתה אפי' אם היה שוגג באותה מיתה ג"כ פטור מממון. סמ"ע ס"ק י"ד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: וי"א דאפי' לא נתכוון לאשה כ פטור מתשלומין.

עין משפט ג.

ח"מ סימן ת סעיף א

א. א. שור שהיה רודף אחר שור אחר והזק, והנרדף אומר שורך הזיק והרודף אומר לא הזיקו שורי אלא בסלע הזק, המוציא מחבירו עליו הראיה ל, ואפי' הניזק טוען בכרי מ' והמזיק אומר שמא, ואם טען הניזק אתה ג"כ יודע כ ששורך הזיק נשבע היסת שאינו יודע ופטור. בד"א במועד אבל בתם אפי' מהיסת פטור שהרי זה קנס ו ואם היה מודה היה נפטר.

עין משפט ד.

ח"מ סימן ת סעיף ב

ב. ב. היו שנים רודפים אחר שור אחר ויש עדים ע שאחד מהרודפים הזיק אבל אינם יודעים איזה מהם, וכל אחד מהם אומר שלך הזיק שניהם פטורים פ, ואם היו של איש אחד והם תמים חייב לשלם מגוף הפחות שבשניהם ז, ואם היו מועדים משלם נזק שלם מנכסיו. בד"א ששני השוורים לפנינו ק אבל אם מת אחד מהם או אבד והיה אחד

- כ. טור בשם הראב"ד דפוסק כתנא דבי חזקיה בכתובות ל"ה ע"א ובתוס' שם ד"ה ומי, וכ"כ בסנהדרין ע"ט ע"א.
- ל. ממשנה בב"ק ל"ה ע"א, ואפי' שניזוקה בסלע ע"י רדיפת שורו אחריו גם לדבריו מ"מ הוי רק גרמא. סמ"ע ס"ק א'.
- מ. כן משמע בגמ' שם בע"ב ובדף מ"ו ע"א בהדיא לרבנן דקימ"ל כוותיהו. ומשמע אפי' במועד הדין כן, אבל המהרש"ל כתב דבמועד וטוען הניזק ברי אף שהמזיק אומר שמא חייב, כיון דרב יהודה ורב הונא מחייבין, אבל הש"ך בס"ק א' כתב דאין דברי המהרש"ל נכונים דקימ"ל כרבנן דגם בכה"ג מוקמינן ממונא בחזקת מריה.
- נ. אבל אם אינו טוען אתה יודע גם היסת אינו חייב שהרי הניזק מודה שלא היה שם וא"כ אין הניזק ודאי יודע ועל מה יש לו ליטע.
- ס. והטעם מבואר בטור שכתב דלא מטילין שבועה על הנתבע אלא שע"י כך יודה וישלם, אבל בקנס שאם יודה יפטר א"כ גם אם כופר לא מחייבים אותו שבועה עכ"ל.
- ע. שם במשנה.
- פ. והוא מוכרח דאל"כ לא היה מתחייב גם אם היו של איש אחד.
- צ. ואם אינו שוה כדי דמי חצי נזק הפסיד הניזק. סמ"ע ס"ק ד'.
- ק. מגמ' ל"ו ע"א.

מהם תם אע"פ שהם של איש אחד פטור שאומר לו המזיק הבא ראייה ר' שזה העומד הוא שהזיק ואשלם לך.

דף לה:

עין משפט א.

ח"מ סימן ת סעיף ב

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.ג.ד.ה.

ח"מ סימן ת סעיף ג

ג. היו שני השוורים הרודפים אחד גדול ואחד קטן של איש אחד, ושניהם תמים, והניזק אומר הגדול הזיק והמזיק אומר הקטן הזיק, וכן אם היה אחד תם ואחד מועד והניזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר תם הזיק, המוציא מחבירו עליו הראיה ש, לא היתה שם ראייה ברורה ת שזה הזיק אלא עדים אומרים שאחד משניהם הזיק ואינם יודעים איזה מהם משלם המזיק כמו שאומר.

ד. אם טוען הניזק אתה יודע ודאי א שזה הזיק בפניך הרי המזיק משלם

ר. ואם הנשאר הוא תם, והמועד מת או אבד גובה חצי נזק מהעומד ממ"נ, אם הוא נגחו מגיע לו חצי נזק מגופו ואם השור המועד נגחו מגיע לניזק מנכסיו של המזיק וזה השור המועד בכלל נכסיו, אלא שהמחבר איירי שהמועד הוא העומד, או שאינם ניכרים מי המועד ומי התם. סמ"ע ס"ק ה'.

ש. שם במשנה דף ל"ה, ואם לא הביא הניזק ראייה כלל הרי המזיק פטור לגמרי שהרי זה דומה לטענו בחיטים והודה לו בשעורין, ולא עוד אלא שאינו מודה המזיק אלא בתם ואם אין שם עדים שנגח הרי הוא מודה בקנס לפני שבאו עדים שפטור, וקימ"ל פלגא נזקא קנסא. סמ"ע ס"ק ו'.

ת. כתב ה"ה שם בהלכה י' שזה דין נכון ואינו דומה לטענו חטים והודה לו בשעורים שהרי יש כאן עדים, ועוד כתב ה"ה שם שהראב"ד הודה להרמב"ם באחד תם ואחד מועד שהרי התם בכלל המועד שכל הנכסים משועבדים לו, אבל כששניהם תמים הרי הם כחיטים ושעורים אע"פ שיש עדים שאחד מהם הזיק פטור מן השבועה, אבל מ"מ יש לחלק אפי' בשניהם תמים כיון שיש עדים חייב בשבועת התורה, כ"כ ה"ה שם, ועיין בסמ"ע ובש"ך מה שהאריכו בדין זה.

א. אע"ג דבכל מקום ס"ל להרמב"ם והמחבר דא"צ לטעון אתה יודע הוי מחוייב שבועה כמבואר בסי' ע"ב סעיף י"ב, שאני התם דיכול להיות שיודע, אבל כאן אם אינו טוען אתה יודע ודאי שזה הזיק בפניך אין צד שאולי המזיק יודע, דהרי לא היה שם, וכיון שהניזק בעצמו מודה שהמזיק לא היה שם לא שייך שבועה כלל. ש"ך ס"ק ד'.

מה שהודה ונשבע שבועת התורה ^ב על השאר.

הגה: וי"א דאין כאן שבועה כלל ^ג דהו"ל כטוענו חטים והודה לו בשעורים דפטור אף במה שהודה לו, ואפי' תפס מוציאין מידו. ודוקא בטוען הניזק בכרי אבל אם טוען בשמא משלם המזיק כמו שהוא טוען ^ד.

ח"מ סימן ת פעיף ד

ה. היו הנזקים שנים אחד גדול ואחד קטן, והמזיקים שנים אחד גדול ואחד קטן, והניזק אומר גדול הזיק את הגדול והקטן הזיק את הקטן והמזיק אומר היפך הדברים, או שהיה אחד תם ואחד מועד והניזק אומר תם הזיק הקטן והמועד הזיק הגדול והמזיק אומר היפך הדברים המוציא מע"ה ^ה.

ואם לא הביא ראיה ברורה פטור המזיק שהרי זה כטוענו חטים ^ו והודה לו בשעורים שהוא נשבע היסת ופטור אף מדמי שעורים.

הגה: וי"א דאם היו כאן עדים שאומרים אחד מהם הזיק אלא שאינם יודעים

ב. כתב הטור בשם הראב"ד דלא כתב הרמב"ם כן אלא באחד תם ואחד מועד דכיון שאחד מהם מועד, תביעת הניזק הוא על נכסי המזיק נמצא דגם השור התם בכלל נכסיו הן, משום כך נחשב כמודה במקצת, אבל באחד גדול ואחד קטן או בשניהם תמים שהחיוב הוא על גוף השוורים כל אחד נחשב לתביעה בפני עצמה, ואין כאן מודה במקצת והוי כחטים ושעורים. כ"כ הסמ"ע בס"ק ז'. ובש"ך בס"ק ו' השיג על דברי ה"ה והסמ"ע.

ג. טור מהרא"ש וכתב הגאון באות ט' דהוא פליג בתרתי חדא דאף אם נתחייב מ"מ אין כאן שבועה דהו"ל כטוענו חטים והודה לו בשעורין, ועוד דאפי' איכא עדים וכאן בהכרח יש עדים שהזיק דאי לאו הכי הוי מודה בקנס ופטור.

והש"ך בסי' פ"ח סעיף י"ב ס"ק האריך להלכה דלא כהי"א אלא היכא דיש עדים משלם הפחות שבניהם, וכן אם תפס לא מוציאין מידו אפי' תפס בעדים ע"ש. ש"ך ס"ק ח'. ועיין בקצות החושן ס"ק א'-ב' מה שהאריך בדין זה, ועיין במש"כ במנחת אשר לעיל בסי' פ"ח אות כ"ח-ל"ד.

ד. שם בטור בשם הרא"ש.

ה. שם במשנה ל"ה ע"ב, ואיירי באין שם עדים כלל והמזיק פטור בתמין מדינא דמודה בקנס פטור, ובאחד תם ואחד מועד כדין טענו חטים והודה לו בשעורים דפטור, כ"כ ה"ה ברמב"ם שם הלכה י"א. ועיין בש"ך ס"ק י'.

ו. הוצרך לסברא זו במועד אבל בתמין בלאו הכי פטור משום מודה בקנס, וכ"כ ה"ה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

איזה אחד משלם כמו שאמר המזיק^ז ולא נקרא בכה"ג טענו חטים והודה לו בשעורים.

ה. ו. אם תפס הניזק הרי זה משלם לקטן מהגדול ולגדול מהקטן כמו שהודה המזיק, ואפי' תפס בעדים נוטל כמו שאמר המזיק אבל אינו נוטל כפי דבריו של הניזק^ח, ודוקא תפס קודם שבא לב"ד אבל לאחר שבא לב"ד לא מהני התפיסה אפי' ליטול כדברי המזיק.

עין משפט ו. חו"מ סימן ת סעיף ג
עין לעיל עין משפט ב.ג.ד.ה.

עין משפט ז. חו"מ סימן ת סעיף א
עין לעיל דף לה. עין משפט ג

עין משפט ז.ט. חו"מ סימן פח סעיף יב

טו. תבעו שני דברים כגון חיטים ושעורים והודה לו באחד מהם חייב ליתן לו מה שהודה לו ונשבע על השאר^ט, אבל אם תבעו חיטים והודה לו בשעורים פטור אפי' מדמי שעורים^י, ויש מי שאומר^י דהטעם כאילו הודה התובע שאינו חייב לו שעורים, וע"כ אפי' אם יש עדים

ז. דברי הרמ"א אלו אינם מובנים שהרי אלו דברי הרמב"ם מועתקים אות באות, וכבר העיר הסמ"ע בס"ק ו'.

ח. טור בשם הרא"ש בפסקיו דכיון שטוען ששניהם נגזרוהו וגם המזיק מודה בזה אף שאין לו עדים איזה אחד מהם נגז מהני תפיסתו לכו"ע למה שאמר המזיק. סמ"ע ס"ק ט' מגמ'. ואינו נוטל כפי דבריו דכיון שתפס בעדים אבל אם תפס שלא בעדים נוטל כפי דבריו דמהימן במיגו אף בקנס, וכן משמע מהרא"ש סוף פ' המניח, ועין בסי' שצ"ט סעיף ג'.

ט. מימרא דרב נחמן אמר שמואל שבועות ל"ט. וכן פסקו הרא"ש והרי"ף וכן משמע ממציעא דף ה' "א"נ דטענו כלים" ותוס' שם ד"ה א"נ, והרמב"ם פ"ג מטוען הלכה י"א.

י. מימרא דרבה בר נתן בקמא ל"ה ע"ב, וכך פסקו הרי"ף והרא"ש והרמב"ם פ"ג הלכה י'.

וכתב הסמ"ע בס"ק כ"ב דמ"מ צריך לישבע היסת על החיטים, דלא גרע משאר כפירה שנשבעים עליה היסת.

כ. כפירוש רש"י ותוס' שם בשבועות.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

על השעורים פטור^ל, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי.

הגה: ואפי' יודע הנתבע שחייב לו שעורים פטור לשלם לו, דהוי כאילו מחל^מ לו התובע. וכתב הרמ"א דכן נראה ודלא כיש מי שחולק.

יב טז. יש מי שאומר^י דוקא שאמר לו חיטים הלוייתך ביום פלוני ובשעה פלונית, והשני אומר שעורים היו שאם הלוהו שניהם היה טוען על שניהם כיון שבבת אחת הלוהו אלא ודאי הודה שלא הלוה לו שעורים אבל בלאו הכי חייב דאין אדם מוחל על שאר תביעות אם לא תבע אלא אחת. וע"כ אם תפס התובע דמי שעורים אין מוצאין מידו^ו.

ל. כ"כ הטור בשם בעה"ת בשער ז'. והקשה בש"ך ס"ק ט"ו שהרי בס"י ת' סעיף ג' כתב המחבר בסתם דאם יש עדים חייב, ולא הביא שום חולק, (וצ"ע בדבריו דשם העדים אומרים אינם יודעים איזה מהם הזיק. ועיין מש"כ במנחת אשר בסימן ת סק"י) וכתב דהעיקר כשיש עדים חייב, ועיקר הטעם כהרמ"ה דיכול לומר לו משטה הייתי. ובנתיבות בחידושים ס"ק ג' כתב מה שפטור מדמי שעורים היינו בטוענו התובע ברי שהיו חיטים, אבל אם טוען איני יודע אם חטים אם שעורים חייב בשעורים כשהודה בהם, והוא מגמ' קמא ל"ה ע"ב או"ת ס"ק י"ז.

מ. והש"ך בס"ק י"ז כתב דמדברי הפוסקים משמע דאין הטעם משום מחילה, ולכן אם הנתבע יודע שחייב לו שעורים חייב לשלם ואם לאו גזלן הוא. ורק שהבי"ד אינם יכולים להוציא מידו. וכ"ש כשיש עדים שחייב שעורים שחייב הוא לשלם. והתומים בס"ק ו' מסכים עם המחבר. ובביאורים ס"ק ג' כתב דאין כאן מחלוקת בין הפוסקים כלל, דאם הם בזמנים מתחלפים כגון שהתובע תובע שהלוהו חיטים בניסן והנתבע משיב שהלוהו שעורים בתשרי, ואח"כ השיב התובע שהוא תובע חיטים של ניסן, ודאי מחילה היא ואפי' עדים לא מהני ופטור על השעורים, וגם הש"ך מודה בזה. אבל אם הם בזמן אחד, שהתובע אומר חיטים היו והנתבע אומר שיעורים היו, דבזה לא שייך טעם דמחילה רק טעם הודאה, ולזה בס"י ת' גבי שור תם שאין שיעבוד נכסים אין הבי"ד יכולים להזקק לשני, אבל במקום שיש שיעבוד נכסים כגון בהלואה או פקדון, חייב ליתן השעורים ממנ"פ, רק שאינו יכול לתבוע גוף השעורים, וכן אם השעורים שווים יותר מחיטים אין צריך לשלם רק הפחות, וזה דוקא כשאין חוזר מהודאתו בשעורים, אבל כשחזר מהודאת השעורים א"צ ליתן אפי' שעורים, שיכול לטעון משטה אני כך כיון שהודה בשעורים במה שלא תבע אותו כלל. ע"כ.

נ. טור בשם אביו הרא"ש.
ס. שיכול לומר לא הודתי ולא מחלתי, וכתב הנ"י דוקא תפס לפני שחזר מהודאתו, ואפי' תפס בעדים מהני. אבל תפס לאחר שחזר הנתבע מהודאתו מוציאים ממנו א"כ יש לו מיגו דלהד"ם או החזרתו. סמ"ע ס"ק כ"ו. והש"ך בס"ק כ"ג כתב דלדעת הרמ"א והמחבר שהעיקר מטעם הודאה או מחל, א"כ מה יועיל מה שיתפוס אחרי שעמד בדין, ורק לפני שעמד בדין יכול לומר מה שלא תבעתי שעורים לא מהני שהודאתי אלא מפני שהייתי מוחזק בהם, אבל לאחר שעמד בדין אין שייך טעם זה שהרי כבר הודה. וע"כ

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: וי"א דדוקא אם תפס קודם שתבעו בדין אבל תפס לאחר שעמדו בדין מוציאין מידו וכן נראה עיקר.

ח"מ סימן ת סעיף ד

עיין לעיל עין משפט ב.ג.ד.ה.

הרמ"א חילק בין עמד בדין או לא. אבל לפי מה שהעלה הש"ך דהעיקר כהרמ"ה א"כ מועילה תפיסה גם לאחר שעמד בדין קודם שחזר הנתבע מהודאתו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com